

Kerk en krant (14, slot)

Door: J. Bos

In de vorige aflevering kwam naar voren dat volgens de Stichting Woord en Wereld de evangelische kringen en de gereformeerde gezindte groepen waartegen front moest worden gemaakt, terwijl het *ND* deze als bondgenoot wilde beschouwen tegen de secularisatie.

De keus van het *ND* was ook van invloed op de houding die de krant aannam ten aanzien van de Evangelische Omroep (EO), die sinds 1970 radio- en t.v.-uitzendingen verzorgde. De ontwikkelingen worden in het boek *Eigentijds en eigenzinnig*^[1] breeduit beschreven. Waar prof. Kamphuis had gewaarschuwd voor evangelische kringen: *'De felste haters komen voort uit de secularisatie van de kerk'* (p. 176), beschouwde het *ND* de EO als medestander. We geven enkele citaten met betrekking tot de gevolgen.

'Met de opkomst van de EO veranderde het christelijke medialandschap. Deze omroep streed tegen de secularisatie. Daarom gingen vrijgemaakten haar meer als bondgenoot beschouwen in de loop van de jaren tachtig. Die secularisatie zorgde er ook voor dat andere organisaties als partners voor het ND in beeld kwamen. De samenleving leek steeds minder op te hebben met christelijke uitgangspunten. Hierdoor kwamen de onderlinge verschillen tussen christenen in perspectief te staan. De verdeeldheid onder protestanten was te betreuren, maar de veranderingen in de samenleving waren veel zorgwekkender. Dáár lag voor het ND voortaan het belangrijkste front. De doorgaande reformatie, die maatschappelijke samenwerking met andere protestanten uitsloot, was intussen gedateerd. Deze opstelling leidde tot een paradoxale situatie: het ND en het RD gingen elkaar zien als concurrenten, maar tegelijkertijd sloegen ze de handen ineen. (...) De onderlinge verschillen werden opnieuw getaxeerd in een veranderende context. Een andere tijd vroeg om andere prioriteiten, waardoor samenwerking mogelijk werd.' (p. 207)

'Het ND bleef kritisch, maar tegelijk ging de krant de EO meer als medestander zien. Het interkerkelijke karakter van de omroep en de niet-gereformeerde denkbeelden die hier een plaats hadden, bleven het ND een doorn in het oog.

Maar op fundamentele punten bestond herkenning. Beide mediaorganisaties bonden de strijd aan tegen abortus en euthanasie, zaken die volgens beide gevolgen hadden voor het christelijke karakter van Nederland. Deze overeenkomsten relativeerden de onderlinge kerkelijke en theologische verschillen. Het succes van de EO, die kerkgrenzen oversteeg, droeg ertoe bij dat het ND het belang van de vrijgemaakte kerk in perspectief ging zien.’ (p. 212)

Ook hieruit blijkt dat de doorgaande reformatie was verzand en dat in plaats daarvan het kerkelijk relativisme zich ontwikkelde, dat steeds verder om zich heen greep. De geschiedenis van het *ND* na de jaren tachtig zoals die door Van den Belt wordt beschreven, toont uitgebreid de gevolgen. We gaan daar verder niet op in en ronden deze serie af. Geïnteresseerden raden we aan het boek te lezen.

Het kerkelijke karakter van de krant verwaterde meer en meer. Belangrijk om te bedenken is dat het *ND* fungeerde als ‘spiegel’, ‘seismograaf’ en ‘kathalysator’ van wat er in de vrijgemaakte kerken zélf gebeurde. Wie wilde weten welke kant het opging met de kerken, kon dat zien aan het *ND*. De krant had een bepalende invloed op allerlei ‘moderne’ ontwikkelingen in de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt (GKv). In 2006 duidde ds. R. van der Wolf (destijds GKv-predikant op Urk) het *ND* in een lezing aan ‘als vaandrager, koploper en ijsbreker’ ervan.[2]

Toen als gevolg van deze koers verkeerde synodebesluiten werden genomen, heeft dit geleid tot de Vrijmaking van 2003. Het merkwaardige is echter dat velen hun toevlucht hebben gezocht in ‘reformatorische’ richting. Als krant werd dan doorgaans het *Reformatorisch Dagblad* omarmd. Er is wel beweerd dat het daarbij om ‘verlegenheidskeuzes’ zou gaan.[3] Maar het is naïef om te denken dat men niet ‘druppelsgewijs’ beïnvloed wordt als men zich via een krant dag aan dag in de sfeer van dwaalleer begeeft. Nog afgezien daarvan dat een afwijkende leer überhaupt niet voor lief mag worden genomen. Er is geen principieel verschil tussen *ND* en *RD*. Beide kranten zitten op dezelfde interkerkelijke lijn, de een aan de linker-, de ander aan de rechterkant.

In feite komt deze ontwikkeling overeen met wat er in de GKv gebeurde, maar dan ‘de andere kant op’. De invloed ervan komt steeds duidelijker naar voren onder hen die de GKv sinds 2003 hebben verlaten. We hebben er op deze website vaker voor gewaarschuwd dat men al meer de ‘reformatorische’ kant op gaat, waardoor het pluriformiteitsdenken toeneemt. Helaas blijkt de ‘doorgaande

reformatie' ook daar tot stilstand te zijn gekomen.

[1] Christoph van den Belt, *Eigentijds en eigenzinnig, Een geschiedenis van het Nederlands Dagblad en het Reformatorisch Dagblad (1960-2000)*, Amsterdam, Prometheus, 2021

[2] Brochure *Kerk in de crisis, lezing door ds. R. van der Wolf uit Urk*, Zuidhorn, april 2006, p. 12

[3] Zoals bv. door H. Oosterhuis in het artikel 'Kerkesef verdampt', *Gereformeerd Kerkblad De Bazuin*, 8e jaargang nummer 12, 26 maart 2014, p. 149